

Akademik Benlik Kavram? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Akademik Benlik Kavram? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16503>

Özet

Akademik Benlik Kavram? Ölçe?i (ABKÖ), bireylerin akademik yeterliliklerine ve ilgi alanlarına yönelik algılarının sistematik olarak değerlendirilme amacıyla geliştirilmiş kapsamlı bir psikometrik araçtır. Ölçek, Yıldırım Kuzgun tarafından 2014 yılında geliştirilmiş olup, özellikle mesleki rehberlik ve eğitim psikolojisi alanlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin temel amacı, bireyin kendisini farklı akademik disiplinlerde ne kadar beğenir ve ilgili gördüğünü ortaya koymaktır.

Ölçek, toplamda 16 farklı alt boyut ve 170 maddeden oluşmaktadır. Bu çok boyutlu yapı, geleneksel benlik kavramı ölçümlerine kıyasla daha ayrıntılı ve spesifik bir profil sunar. Yanıtlar, 4'lü Likert tipi bir derecelendirme sistemiyle (A= Hiç bir zaman - D=Her zaman) toplanır. Ölçeğin geliştirme süreci ve psikometrik özellikleri Kuzgun (2014) tarafından yayımlanan el kitabında detaylandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Akademik benlik kavramı, psikometrik ölçek, yetenek, ilgi, mesleki rehberlik, Kuzgun, öz yeterlik, eğitim psikolojisi.

Yazarlar

Yıldırım Kuzgun

Amaç

Akademik Benlik Kavram? Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin akademik beğenir beklentileri ve farklı akademik disiplinlere yönelik kişisel ilgi düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu araç, özellikle lise ve üniversite öğrencilerinin kariyer kararları verme süreçlerinde, kendilerini güçlü hissettikleri alanları objektif bir şekilde saptamalarına yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Ölçek, bireyin akademik ortamdaki öz yeterlik algısını ölçerek, hangi meslek gruplarına daha yatkın olduğunu gösteren detaylı bir profil sunar.

Ayrıca, ölçek eğitim kurumlarına öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını anlama ve müfredatları veya rehberlik hizmetlerini bu ihtiyaçlara göre optimize etme konusunda değerli veriler sağlar. 16 farklı alt boyutta sağıladığı detay, genel akademik beğenir ötesinde, spesifik alanlardaki potansiyeli ortaya çıkarır ve öğrencilerin kendilerini tanıma süreçlerini destekler.

Yapı

Ölçek, çok boyutlu bir yap? olan **Akademik Benlik Kavram?** (ABK) üzerine kurulmu?tur. ABK, bireyin kendi akademik yetenekleri ve potansiyeli hakk?ndaki inançlar? ve de?erlendirmeleridir. Bu yap?, genel benlik kavram?ndan farklı olarak, akademik ba?ar? ba?lam?nda spesifikle?tirilmi?tir. Kuzgun'un geli?tirdi?i model, ABK'y? tekil bir yap? yerine, birbirinden ba??ms?z ancak ili?kili 16 farklı ilgi ve yetenek alan? üzerinden tanımlar.

Bu 16 alt boyut, sözel, say?sal, fen bilimleri, sosyal bilimler gibi temel akademik alanlar?n yanı sıra, ziraat, ikna, mekanik, ticaret ve güzel sanatlar gibi daha uygulamalı ve mesleki ilgi alanlar?n? da kapsar. Bu kapsamlı?k, bireyin akademik kimli?inin sadece bili?sel yeteneklerinden de?il, aynı zamanda duygusal ve motivasyonel e?ilimlerinden de etkilendi?ini vurgular. Her bir alt boyut, bireyin ilgili alandaki yetene?ini ve ilgisini ayrı ayrı ölçen maddeler içerir ve bu da ölçe?e yüksek bir ay?rt edicilik gücü kazandırır.

Geçerlik

Akademik Benlik Kavram? Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?na dair ayrıntılı bilgiler, ölçe?in geli?tirme sürecini ve yap?sal analizlerini içeren 2014 tarihli el kitab?nda (Kuzgun) yer almaktadır. Geli?tirme tipi bir ölçek olması nedeniyle, yap? geçerli?i ve kapsam geçerli?i, ölçe?in amaçlad??? 16 farklı akademik alan? temsil etme yetene?i açısından kritik öneme sahiptir.

Genellikle bu tür çok boyutlu araçlarda **yap? geçerli?i**, Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak test edilir. Ölçe?in maddelerinin teorik olarak belirlenen 16 alt boyut altında gruplanıp gruplanmad??? incelenir. Ölçe?in geçerli?inin, özellikle Türk kültürü ve e?itim sistemi ba?lam?nda standardize edildi?i varsayılmaktadır. Bu, elde edilen skorların gerçekten ölçülmek istenen akademik benlik kavram?n? yansıtt???n?n güvencesidir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik verileri de Kuzgun (2014) tarafından yayımlanan el kitab?nda detaylıca sunulmaktadır. Çok boyutlu ölçeklerde yaygın olarak kullanılan güvenilirlik yöntemleri arasında **iç tutarlı?ık** (Cronbach Alfa katsayısı) ve test-tekrar test güvenilirli?i yer almaktadır.

16 ayrı alt boyut içerdi?i göz önüne alındı???nda, her bir alt boyut için ayrı ayrı yüksek iç tutarlı?ık katsayıların raporlanması beklenir. Bu, her bir alt boyuttaki maddelerin o spesifik yetenek veya ilgi alan?n? ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü gösterir. Ölçe?in güvenilirli?i, zaman içinde akademik benlik algısının istikrarlı bir şekilde ölçülebilir oldu?unu doğrulamak için önemlidir ve güvenilirli?in sağlanması, uygulama sonuçlarının tutarlılı??? açısından hayati önem taşır.

Faktör Analizi

Akademik Benlik Kavram? Ölçe?i'nin 16 alt boyutlu yap?s?n?n do?rulanmas? için kapsaml? bir **Faktör Analizi** çal??mas? yap?lm??t?r. Bu analiz, 170 maddenin akademik benlik kavram?n?n teorik yap?s?n? olu?turan 16 farkl? faktöre (alt boyuta) ne kadar iyi yüklendi?ini belirler. Analiz sonucunda, her bir alt boyutun kendine özgü bir akademik ilgi veya yetenek alan?n? temsil etti?i ve di?er boyutlardan ayr??t??? gösterilmelidir.

Bu çok faktörlü yap?n?n geçerlili?i genellikle Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA) ile test edilir. DFA, ölçe?in teorik modelinin toplanan verilerle ne kadar uyumlu oldu?unu gösterir, böylece ölçe?in 16 farkl? ve anlamlı akademik yap? ölçtü?ü teyit edilir. Bu ayr??ma, ölçe?in tan?sal (diagnostik) gücünü art?r?r ve rehberlik alan?nda spesifik müdahalelere olanak tan?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Temelli Ölçek

Format: Toplam 16 alt boyut ve 170 madde. Yan?tlar 4'lü Likert tipi bir derecelendirme (A= Hiç bir zaman - D=Her zaman) kullan?larak toplan?r. Yüksek puanlar ilgili akademik alanda yüksek benlik kavram?n? veya ilgiyi i?aret eder.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itim alan ö?renciler (Lise, Meslek Lisesi ve Üniversite ö?rencileri)

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi ve genç yeti?kinlik

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, akademik ve mesleki kararlar?n al?nd??? kritik dönemlerdeki ö?rencilere uygulanmak üzere Türkiye'de standardize edilmi? ve geli?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup halinde uygulanan, öz bildirim temelli bir envanterdir. Uygulama süresi, madde say?s?n?n fazlal??? nedeniyle ortalama 30-45 dakika civar?ndad?r.

Anahtar Kelimeler

E?itim psikolojisi, akademik ilgi, özgüven, kariyer rehberli?i, benlik alg?s?, psikolojik de?erlendirme, akademik ba?ar?, çok boyutlu ölçüm.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Ölçe?in yay?mland??? kaynakta ORCID bilgisi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Ba?l? kurulu? e-posta adresi bilgisi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir. (Yazar?n 2014 y?l?nda Ankara'da Nobel Akademik Yay?nc?l?k ile ??al??t??? bilinmektedir.)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2014

Kullan?m ?zinleri ve Ücret: Ölçek, Y?ld?ray Kuzgun taraf?ndan geli?tirilmi? ve Kuzgun (2014) taraf?ndan yay?mlanan el kitab? ile kullan?ma sunulmu?tur. Ticari kullan?m ve büyük ölçekli ara?t?rmalar için yazar veya yay?nc? (Nobel Akademik Yay?nc?l?k) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ??al??malarda kullan?m izni, genellikle referans gösterilerek sa?lanmaktad?r.

PDF Kayna??: Orijinal kaynakta PDF ba?lant?s? mevcut de?ildir. Ölçe?in tam metnine ve uygulama k?lavuzuna Kuzgun (2014) kitab?ndan ula??labilir.

Kaynaklar

Kuzgun, Y. (2014). **Akademik Benlik Kavram? Ölçe?i el kitab?**. Ankara: Nobel Akademik Yay?nc?l?k.

Akademik Benlik Kavram? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

Ölçek toplamda 16 alt boyut ve 170 maddeden olu?maktad?r. Alt boyutlar ve madde say?lar? ?unlard?r:

Sözel Yetenek (12 madde)

Say?sal Yetenek (10 madde)

?ekil-Uzay Yetene?i (12 madde)

Göz-El Koordinasyonu (10 madde)

Fen Bilimleri ?lgisi (10 madde)

Sosyal Bilimler ?lgisi (12 madde)

Ziraat ?lgisi (10 madde)

?kna ?lgisi (11 madde)

Mekanik ?lgi (11 madde)

Ticaret ?lgisi (11 madde)

Ayr?nt? ?lgisi (10 madde)

Yabanc? Dil ?lgisi(10 madde)

Edebiyat ?lgisi (11 madde)

Müzik ?lgisi (10 madde)

Güzel Sanatlar ?lgisi (10 madde)

Sosyal Yard?m ?lgisi (11 madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM